

KAJ SE BOM DANES NOVEGA

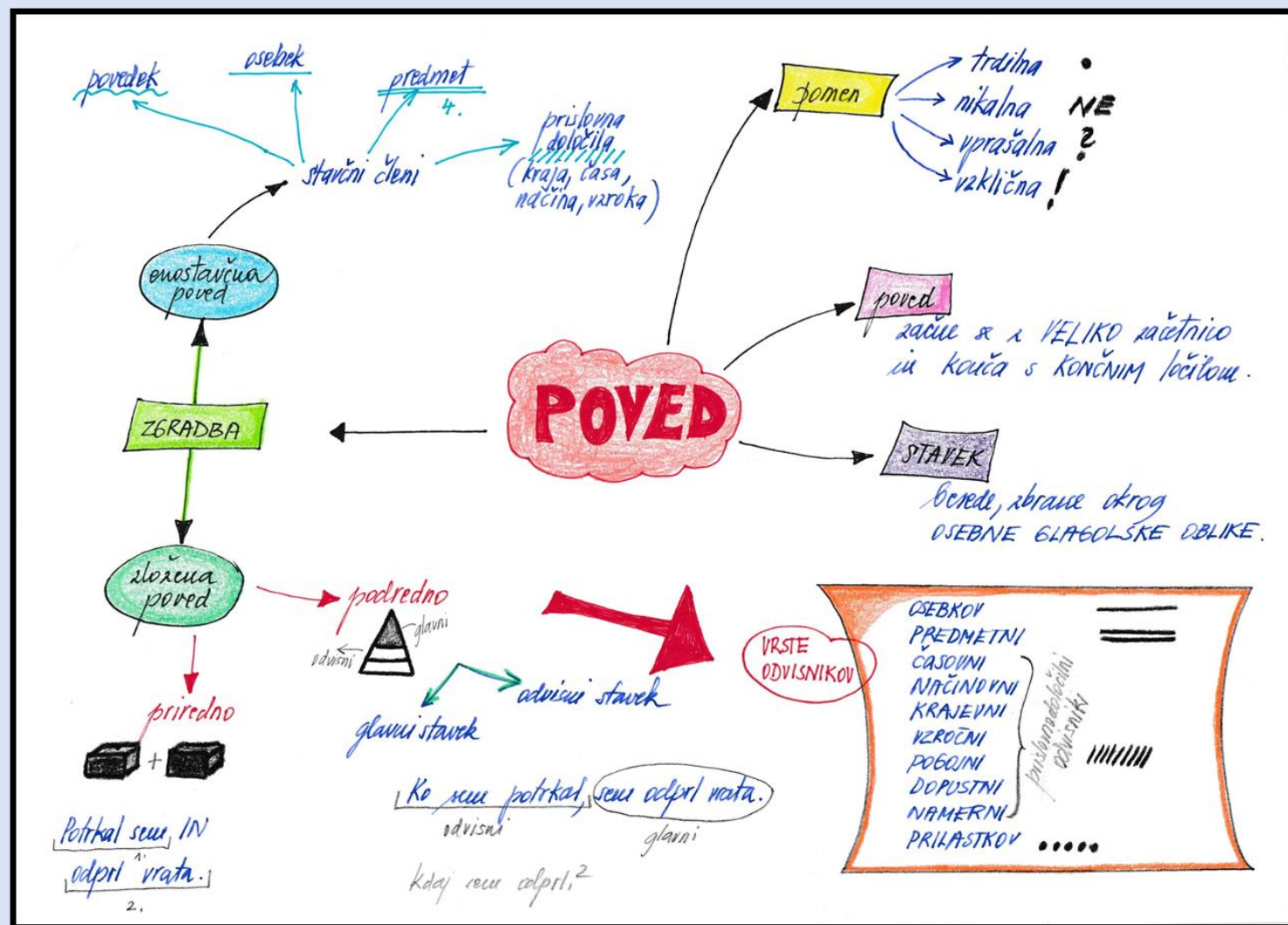

NAUČIL?

POVED IN PODREDNO ZLOŽENA POVED

- Najprej preverite, ali imate v zvezku zapisan miselni vzorec o POVEDI in ga po potrebi dopolnite. Iz njega lahko razberete, da poznamo več vrst povedi. Natančneje bomo spoznali podredno zloženo poved.

ZLOŽENA oziroma VEČSTAVČNA poved

- Ali je poved zložena ali ne, je odvisno od tega, koliko osebnih glagolskih oblik vsebuje.

PRIMER 1: Ko **se je zvečerilo**, **so** otroci **gledali** televizijo.

Ta poved je dvostavčna, saj vsebuje 2 osebni glagolski obliki (*se je zvečerilo*, *so gledali*), torej lahko rečemo, da je **ZLOŽENA oziroma VEČSTAVČNA**.

PRIMER 2: Zvečer **so** otroci **gledali** televizijo.

Ta poved vsebuje 1 osebno glagolsko obliko (*so gledali*), torej zanjo velja, da je **ENOSTAVČNA**.

PODREDNO ZLOŽENA POVED

O podredno zloženi povedi govorimo takrat, ko lahko **določimo glavni in odvisni stavek**.

Glavni stavek je tisti, ki načeloma lahko **stoji samostojno** oziroma vsebuje dovolj informacije.

Npr. *so otroci gledali televizijo* (uredimo besedni red → Otroci so gledali televizijo).

Odvisni stavek pa glavnega **dopolnjuje z različnimi podatki**, npr. o vzroku, času, pogoju, vršilcu dejanja ... Zato lahko ločimo **več vrst odvisnih stavkov**. Če ga podrobneje pogledamo, vidimo, da nam ne da popolne informacije.

Npr. *ko se je zvečerilo* (manjka nam bistven podatek, kaj se je takrat dogajalo).

PAZI! Med glavnim in odvisnim stavkom **VEDNO** stoji **VEJICA**.

Poglejmo, če razumemo.

Da si boste lažje predstavljali, v kakšnem razmerju sta glavni in odvisni stavek, si lahko pomagate z modelom piramide.

Na vrhu je faraon – to je naš glavni stavek – pod njim pa so svečeniki in preprosto ljudstvo – to so odvisniki.

Otroci so gledali televizijo,

npr.: ko se je zvečerilo.

ALI *

npr.: ker jih je zanimal film.

*Navedena sta le dva od možnih odvisnikov.

→ GLAVNI STAVEK

→ ČASOVNI ODVISNIK

→ VZROČNI ODVISNIK

VAJE ZA UTRJEVANJE

Povedi prepiši v zvezek za slovnico, podčrtaj v njih osebne glagolske oblike in obkroži glavne stavke.

Poklical sem prijatelja, da bi ga vprašal za nasvet.

Čeprav ga je bolel zob, je odšel na trening.

Kadar berem knjigo, sem v svoji sobi.

Domnevam, da boš kmalu ozdravel.

Ker sta videla nesrečo, sta o tem povedala policistu.

Poslušal sem ga, ne da bi prepoznal njegov glas.

Razumela je njegovo željo, da bi odšel po svetu.

Sosed me je prosil, če lahko poskrbim za njegovega psa.

Kdor ima rad glasbo, mu ni nikoli dolgčas.

5 pomembnih korakov pri določanju odvisnika

1) V povedi poišči osebne glagolske oblike in jih podčrtaj z vijugasto črto.

Ker je padal dež, je odpadla pomembna tekma.

2) Poišči veznik ali vezniško besedo. Pobarvaj ga. (Ta vedno stoji na začetku odvisnega stavka).

Ker je padal dež, je odpadla pomembna tekma. **KER**

3) Obkroži glavni stavek (ta lahko stoji samostojno, dopolnjuje ga informacija iz odvisnega stavka).

Ker je padal dež, je odpadla pomembna tekma.

4) S pomočjo povedka iz glavnega stavka se vprašaj po odvisniku.

Ker je padal dež, je odpadla pomembna tekma. **ZAKAJ + povedek glavnega stavka** → Zakaj je odpadla?

5) Na podlagi vprašalnice določi vrsto odvisnika IN ga ustrezno podčrtaj (stavčni členi).

Ker je padal dež, je odpadla pomembna tekma.

////////////////////

VZROČNI ODVISNIK

OSEBKOV ODVISNIK

Kdor igra v gledališču, je igralec.

- Osebni glagolski obliki → IGRA, JE
- Vezniška beseda/veznik → KDOR
- Glavni stavek → JE IGRALEC
- Vprašalnica → KDO/KAJ + povedek glavnega stavka? → KDO/KAJ je (igralec)?
- Poimenovanje odvisnika in podčrtava → Kdor igra v gledališču

osebkov odvisnik

Osebkov odvisnik glavni stavek dopolnjuje s podatkom o **VRŠILCU DEJANJA**.

VAJE ZA UTRJEVANJE

V spodnjih povedih določi odvisnike po principu 5 korakov.

- Naj se javi, kdor ve odgovor.
- Kar je dobro, se samo hvali.
- Kdor je napisal pismo, naj ga sedaj še pošlje.
- Kmalu bo jasno, kaj to pomeni.
- Kdor je želel pomagati, je svoje ime vpisal v razpredelnico.

PREDMETNI ODVISNIK

Zdravnik mi je svetoval, naj počivam.

Osebni glagolski obliki → JE SVETOVAL, POČIVAM

- Vezniška beseda/veznik → NAJ
- Glavni stavek → ZDRAVNIK MI JE SVETOVAL
- Vprašalnica → KOGA/KAJ + povedek glavnega stavka? → KOGA/KAJ je svetoval (zdravnik)?
- Poimenovanje odvisnika in podčrtava → naj počivam

predmetni odvisnik

Predmetni odvisnik glavni stavek dopolnjuje s podatkom o **VSEBINI DEJANJA**.

VAJE ZA UTRJEVANJE

V spodnjih povedih določi odvisnike po principu 5 korakov.

- Izvedel sem, da so znanstveniki polarni sij opazili tudi na Saturnu.
- Pomagali so, komur je bilo potrebno.
- Vsi so videli, da je naša ekipa zmagala.
- Po radiu sem slišal, da so Faraoni izdali novo pesem.
- Želela si je, da bi šla na koncert Siddharte.

VAJE ZA UTRJEVANJE

Ugotovi, katere izmed spodnjih povedi vsebujejo predmetni odvisnik in katere osebkovega. Svojo rešitev pojasni.

- Kar se Janezek nauči, to Janez zna.
- Kar je dobro, ni slabo.
- Kdor je slišal to pesem, naj jo zapoje.
- Povedal sem ti, kar vem.

ČASOVNI ODVISNIK

Ko bom spekla piškote, ti jih bom prinesla.

- Osebni glagolski obliki → BOM SPEKLA, BOM PRINESLA
- Vezniška beseda/veznik → KO
- Glavni stavek → TI JIH BOM PRINESLA
- Vprašalnica → KDAJ + povedek glavnega stavka? → KDAJ BOM PRINESLA?
- Poimenovanje odvisnika in podčrtava → ko bom spekla piškote

//////////////////// ČASOVNI ODVISNIK

Časovni odvisnik glavni stavek dopolnjuje z informacijo o **ČASU DEJANJA**.

VAJE ZA UTRJEVANJE

V spodnjih povedih določi odvisnike po principu 5 korakov.

Kadar imam čas, grem na sprehod.

Žana je skuhala večerjo, ko je prišla domov.

Ko se stemni, ljudje prižgemo luči v stanovanjih.

Viteški dvoboji so po gradovih potekali, ko ni bilo vojn.

Kadar je lepo vreme, se povzpnem na Slivnico.

KRAJEVNI ODVISNIK

Srečali smo se, kjer se reka izliva v jezero.

- Osebni glagolski obliki → SREČALI SMO SE, SE IZLIVA
- Vezniška beseda/veznik → KJER
- Glavni stavek → SREČALI SMO SE
- Vprašalnica → KJE + povedek glavnega stavka? → KJE SMO SE SREČALI?
- Poimenovanje odvisnika in podčrtava → kjer se reka izliva v jezero

//////////////////// KRAJEVNI ODVISNIK

KRAJEVNI odvisnik glavni stavek dopolnjuje z informacijo o **KRAJU DEJANJA**.

VAJE ZA UTRJEVANJE

V spodnjih povedih določi odvisnike po principu 5 korakov.

Kjer se prepirata dva, tretji dobiček ima.

Drsamo, kjer je urejeno drsališče.

Povsod smo šli, kamor so nas povabili.

Boris A. Novak je doktoriral v Ljubljani, kjer se je tudi zaposlil.

Kolesarili smo po Celovški cesti do križišča, kjer se začne Drenikova ulica.

VZROČNI ODVISNIK

Ker nisem pazil, mi je sladoled padel na tla.

- Osebni glagolski obliki → NISEM PAZIL, JE PADEL
- Vezniška beseda/veznik → KER
- Glavni stavek → MI JE SLADOLED PADEL NA TLA
- Vprašalnica → ZAKAJ + povedek glavnega stavka? → ZAKAJ (mi) JE PADEL?
- Poimenovanje odvisnika in podčrtava → ker nisem pazil

//////////////////////////////////// VZROČNI ODVISNIK

Vzročni odvisnik glavni stavek dopolnjuje z informacijo o **VZROKU DEJANJA**.

VAJE ZA UTRJEVANJE

V spodnjih povedih določi odvisnike po principu 5 korakov.

Ker je sijalo sonce, smo vzeli sončno kremo.

Oblekel se je, ker ga je zeblo.

Ker smo razbili njegovo okno, smo se sosedu morali opravičiti.

Dobila sem odlično oceno, ker sem vse izračunala pravilno.

Nestrpna je, ker jih že dolgo čaka.

NAČINOVNI ODVISNIK

V hišo je vstopil, ne da bi potrkal.

- Osebni glagolski obliki → JE VSTOPIL, BI POTRKAL
- Vezniška beseda/veznik → NE DA
- Glavni stavek → V HIŠO JE VSTOPIL
- Vprašalnica → KAKO + povedek glavnega stavka? KAKO JE VSTOPIL?
- Poimenovanje odvisnika in podčrtava → ne da bi potrkal

//////////////////// NAČINOVNI ODVISNIK

Načinovni odvisnik glavni stavek dopolnjuje z informacijo o **NAČINU DEJANJA**.

VAJE ZA UTRJEVANJE

V spodnjih povedih določi odvisnike po principu 5 korakov.

Pico smo razrezali na 8 kosov, kot bi bila torta.

Pesnik je pripovedoval tako, da so ga vsi z zanimanjem poslušali.

Ura je minila, kot bi mignil.

Igrali so se slepe miši, ne da bi se enkrat samkrat sprli.

Mama je torto tako lepo okrasila, da so ji vsi zaploskali.

PREVERI SVOJE ZNANJE

Pozorno si oglej spodnji primer in reši naloge po analogiji.

Iz enostavčne povedi boš tvoril zloženo, ki bo vsebovala zahtevano vrsto odvisnika.

Test je rešil brez napake. → ENOSTAVČNA POVED (Kako je rešil test? P. d. n.)

Test je rešil, ne da bi naredil napako. → ZLOŽENA POVED → NAČINOVNI ODVISNIK

Zaradi poškodbe igralec ni nastopil.

Režiser gostuje po svetovnih odrih.

Zdravnik mi je svetoval redno telesno aktivnost.

Med filmom je jedla kokice.

Po igrišču se ne sme voziti z motorjem.

Odšli so brez pozdrava.

Mama mi je razlagala o življenju v prazgodovini.

Dobro se samo hvali.

p. d. v. → vzročni odvisnik

osebek → osebkov odvisnik

predmet → predmetni odvisnik

p. d. č. → časovni odvisnik

p. d. k. → krajevni odvisnik

p. d. n. → načinovni odvisnik

predmet → predmetni odvisnik

osebek → osebkov odvisnik

POGOJNI ODVISNIK

Če bomo upoštevali navodila, bomo zmagali.

- Osebni glagolski obliki → **BOMO UPOŠTEVALI, BOMO ZMAGALI**
- Vezniška beseda/veznik → **ČE**
- Glavni stavek → **BOMO ZMAGALI**
- Vprašalnica → **POD KATERIM POGOJEM + povedek glavnega stavka? →**

POD KATERIM POGOJEM BOMO ZMAGALI?

- Poimenovanje odvisnika in podčrtava → **Če bomo upoštevali navodila**

//////////////////////////////////// POGOJNI ODVISNIK

Pogojni odvisnik glavni stavek dopolnjuje z informacijo o **POGOJU DEJANJA**.

VAJE ZA UTRJEVANJE

V spodnjih povedih določi odvisnike po principu 5 korakov.

Če boš natančno prebral navodilo, ti bo izdelek uspel.

Poklicali ga bomo, če bomo dobili zvezo.

Če bo rano razkužil, se mu ne bo zagnojila.

Če redno odgovarjaš na pošto, so vsi veseli.

Prepoved za tovorna vozila velja, če burja premočno piha.

DOPUSTNI ODVISNIK

Čeprav je močno snežilo, so se odpravili na smučišče.

- Osebni glagolski obliki → JE SNEŽILO, SO SE ODPRVILI
- Vezniška beseda/veznik → ČEPRAV, (lahko tudi KLJUB TEMU DA)*
- Glavni stavek → SO SE ODPRVILI NA SMUČIŠČE
- Vprašalnica → KLJUB ČEMU + povedek glavnega stavka? → KLJUB ČEMU SO SE ODPRVILI?
- Poimenovanje odvisnika in podčrtava → Čeprav je močno snežilo

//////////////////// DOPUSTNI ODVISNIK

Dopustni odvisnik glavni stavek dopolnjuje z informacijo o **OVIRI ZA IZVRŠITEV NEKEGA DEJANJA.**

* Če uporabimo veznik KLJUB TEMU DA, vejice pred DA ne pišemo, saj je to VEČBESEDNI veznik.

VAJE ZA UTRJEVANJE

V spodnjih povedih določi odvisnike po principu 5 korakov.

Kljub temu da ga je bolela noga, je tekel na 60 m.

Prepisovali smo, čeprav tega ne bi smeli.

Čeprav ni bilo odgovora, je vztrajal s klici.

Sošolka ne nosi očal, kljub temu da slabše vidi.

Kosilo je bilo zelo okusno, čeprav sem prvič kuhala po tem receptu.

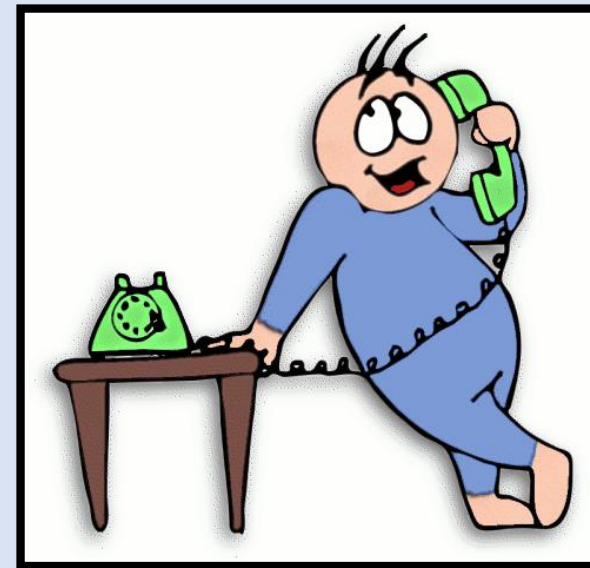
NAMERNI ODVISNIK

Poklical nas je, da preveri naše zdravje.

- Osebni glagolski obliki → JE POKLICAL, PREVERI
- Vezniška beseda/veznik → DA
- Glavni stavek → POKLICAL NAS JE
- Vprašalnica → ČEMU/S KATERIM NAMENOM + povedek glavnega stavka?
→ ČEMU/S KATERIM NAMENOM JE POKLICAL?
- Poimenovanje odvisnika in podčrtava → da preveri naše zdravje

//////////////////// NAMERNI ODVISNIK

Namerni odvisnik glavni stavek dopolnjuje z informacijo o **NAMENU ZA IZVRŠITEV NEKEGA DEJANJA.**

VAJE ZA UTRJEVANJE

V spodnjih povedih določi odvisnike po principu 5 korakov.

Včasih so po ulicah mesta hodili nočni čuvaji, da bi ljudi opozorili na nevarnost požara.

Da se ogenj ne bi razširil na sosednje stavbe, so pri gašenju pomagali vsi.

Ljudje so si vedno želeli, da bi ogenj lahko obvladali.

Pravijo celo, da je prižiganje ognja največji izum človeštva.

Gasilci se vedno trudijo, da bi pomagali ljudem.

PRILASTKOV ODVISNIK

Obiskali so me prijatelji, s katerimi sem se igral že v vrtcu.

- Osebni glagolski obliki → **OBISKALI SO, SEM SE IGRAL**
- Vezniška beseda/veznik → **S KATERIMI**
- Glavni stavek → **OBISKALI SO ME PRIJATELJI**
- Vprašalnica → **KATERI/KAKŠEN/ČIGAV + ustrezna beseda iz glavnega stavka?**
→ **KATERI PRIJATELJI?**
- Poimenovanje odvisnika in podčrtava → **s katerimi sem se igral že v vrtcu**

..... PRILASTKOV ODVISNIK

PRILASTKOV odvisnik dopolnjuje **DOLOČEN STAVČNI ČLEN** (npr. osebek “prijatelji”).

*Prilastkov odvisnik NIKOLI ne stoji na ZAČETKU POVEDI. Lahko pa ga najdemo na sredini:

Sošolec, o katerem sem ti govoril, trenira atletiko. → *Kateri sošolec?*

V tem primeru sta **VEJICI dve** (na obeh straneh odvisnika).

VAJE ZA UTRJEVANJE

- 1) **Vstavite VEJICE in obkrožite glavni stavek.**
- 2) **V glavnem stavku pobarvajte besedo, ki jo dopolnjuje prilastkov odvisnik.**

Ali poznate imena ki sodijo med nogometne velikane?

Roberto Carlos je imel nogo ki se lahko primerja s topom.

Nogometaša ki sta trikrat postala najboljša nogometaša leta sta tudi Brazilc
Ronaldo in Francoz Zinedine Zidane.

Plača ki jo dobiva David Beckham znaša slabih 30 milijonov letno.

PREVERI SVOJE ZNANJE

1) Vstavi vejice in obkroži glavne stavke.

2) Določi vrsto odvisnika.

Kratica MVP ki po angleško pomeni most valuable player je najprestižnejši naslov v ligi NBA.

MVP je torej tisti košarkar ki najbolj koristi svojemu moštvu.

Čeprav se igralci trudijo, le malokomu uspe doseči ta laskavi naziv.

Slovenci smo bili zelo ponosni, ko je ta naziv prejel Luka Dončić.

Kjerkoli se Luka pojavi, naveže stik z navijači.

Kdor je bil na tekmi si to evforijo lahko v živo predstavlja.

Komentator je rekel da je Luka košarkarski genij.

Luka se po igrišču giblje kot da je vse zelo enostavno.

Ker igra v Ameriki ga žal spremljamo samo preko televizijskih ekranov.

Da bi pomagal rojakom v težkih časih je ustanovil dobrodelno fundacijo.